

מסורת הש"ס

(א) וּמִסִּפְתָּהּ שֵׁשׁ עָשָׂר
(ב) וּבְצִקָּהּ כֶּסֶם
בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ (חֲמִשָּׁתַּיִם) אֶמְקִי
(ג) הָרִירָה עַל הָאֵר
(ד) וְהָיָה כִּי
יִשְׁרָעוּ יְלָדֵינוּ לְגִמְלָתוֹ חֵסֶד נָקִי
כֵּן וְכִדְלָתוֹ שֶׁלֹּא יִחַד עֵשֶׂה
דָּבָר כְּבוֹד וְהָיָה לְחֵמֶה מְלֵא
לֵבָב (ה) קְדוּשָׁתוֹ כִּי אֵין
זָכָר (ו) וְעַיִן חֶסֶד לֵב לֵב
לִּיחָק מֵלֵב לִּיחָק עֲשׂוּן
הָיָה (ז) וְהָיָה כִּי יִשְׁרָעוּ
(ח) וְהָיָה כִּי יִשְׁרָעוּ עֲשׂוּן
חֵסֶד נָקִי וְהָיָה לֵב לֵב
עֵר עֵר עֲפָפָה (ט) כִּסְלָה
וּפְסִיחָה (י) וְקִלְבָּתָהּ (יא) וְעַיִן
חֵסֶד מְחֻסָּה (יב) דִּירָה
וּפְסִיחָתָה עֵר שְׁלֵיב עֵר
הָרִירָה עֵר חֵסֶד עֵר שְׁלֵיב
אֲפֶסֶר שְׁלֵיב עֵר וְעַיִן לֵב
לֵב לֵב

תורה אור השלם

1. טוב ללכת אֶל אִימָא
מִלִּבָּא אֶל בֵּית מִשְׁקָה
מִבְּרַח הוּא חוּץ לִבְּרַח
וְהוּא יִתֵּן אֶל לְבָבוֹ.
2. וְאִם טַרְדָּה מוֹדֵבָה
וְסָפְדָה לֵה שְׂכַעַת יָמִים
וְאַחֲרֵי הַטַּרְדָּה:
3. אַתְּ חַלַּל אֶת חֻץ לְחַיִּים
מִבְּרַח וְאֵל תֹּאמַר לְבָבוֹ
הַמִּקְרָא יִשְׁנֶנָּה וְאֵל לְמִנָּה
יִקְרָא וְהַאֲדִיל עַל מִקְרָא
וְחָבַל אֶת מַעֲשֵׂה דִידִי:
4. חֲתָלָה הִיא הִיא
לְשׁוֹן הַבֵּייתָ אֶת בְּנִיבָם
מוֹסֵר לֵה קִלְוֵי אֲבִיכָה
חֲרֻבָם וְנִיבָאִים כְּרִיכָה
מִשְׁתֹּחִת:
5. וְהַעֲמִיד בְּהֵוֵן אֶת
הָאִשָּׁה לְפָנֵי "וְיַעֲרֵב אֶת
רֹאשׁ אִשְׁתְּךָ וְתֹנֶן עַל פִּתְיָה
אֶת מַנְתָּה וְחֻרְדָּן מִכֻּלָּה
קָאָת הוּא וְיָבֵד בְּהֵוֵן יִידִיו
מִי הַמְּרִים הַמִּתְמַרְרִים:

הגהות הב"ח

(א) גמ' חר"י חמר שמואל
שתהא ממלאה ונופלת:

תוספות רי"ד

הלכן כולו להפס שאין כל
דברים שבעו גביתו
מזה: כש'למל' המה
אזכא ונעל בפניה אלז פניה
האכל מני נועל לבניה
אזכא חנל למחז וזא חמה
ואין כל אדם סופרה ונעל
לז' אומר מני טוב לזכא
אל בית אבל וזא וחזי
יתא אל לבו ברזיל של
רמח' דיספד' יספדוני' וקרב
יקברוני' דלואי יחוני'
דיספד' יספדוני' דאז איה
סנוע' וכו' שמוע' וכו' א"ש
משום בני [אדם] מריצי
סמקונין שם א"י ש"ל
אלה התאחזות אלז התאחזת
לאו כל לבניה: אמר פי' מה
ע"מ ש'תאמר לאזכא
סמארתיך וזא אה שפארתי
לז' אה שחלה מכלאה ונערה
אישות יוציא ויתן כחוכה.
ורמאז: א"י א"י שריביל של
קלון פי' שהשתאש מרביש
בעלז משתבש שחזר (וה)
שם ע"ה' על הדור שנדר
שם ש'תאמר וזא מכלאה
ע"מ ויתעבר א"י א"י
ש'תמלאי ותנפצי פי' בשעת
השחשך וזא ש'תמלא
מכמתתא תנאז ש'תמלא

עשרה כדים מים ותערה ל
וכברה רחים ותנור יוציא ו
וכברה רחים ותנור ושלא ו
אם נדרה היא נדרי ענינו נ
בעלה וקיים ה"ה כנותן אצנו
נפש כגון שלא תלך לבית
רחים ותנור ולא תארוג בגדי
כתובה מיד ואם אלו הנדרים
אם אלק לבית אבא או לב
בענינו אף כאלו נדרה ב

דלת של שמחה ופיקוח'ס' עזר: **סופנה**. קוצרה.
 שאלה נשכחם שלא גמלה חסד קר לא יגמלו עמה: **דיפדר**. ימן אל לכו
 ששףק הוא יסדדוהו ואל ירע לו אם נהג כן: **דידל**. הרים קולו צבדי
 דלדל: **דלדל**. ליוה את המטה מצית האדל לקצר: **שמה**
 למחר שמשמש וימלא

רחמיה שבת זרע תרוץ זרגליה
 ותפולנו של יקלו ותמעבר: ריחיה
 וספור. המעטלין: מתני' דס
 יהודים. שנגזו בנות ישראל ואע"ג
 דלא כתיב: וטוה בשוק. בגמרא
 [ט"ז] מפרש: במדבר בשוק בימא.
 מפרש בגמרא [סז] גמ' היכי דמי.
 דהאכילתו: אי ידיע. כשאל:
 גפרוש. ולא יאכל: מנא ידע. מי
 אמר לו אחרי כן שהוא צל להוליה:
 והחזקה נדה בשכינותיה. שאלה
 לובשת גדי דות ולצעלה אמרה
 טהורה הו. וישמשה: צעלה לוק.
 חלש חזרו. וכי הלי גוינא משכחת
 לה התמי' דלאחר המעשה הודיעו
 שכינותיה שהחזקה נדה: בניס מפס.
 בצ' במה מדליקין (שם נז): לילך מוחבל
 את מעשה ידי' (ט). ידינה. משמע
 בעצמו קוים עליך דבר פלוני:
 יחזור ויקניטנה. אין לו להוציאה
 אלא כן יתקנה: בצפיה. בזון סל
 אחד ששלא יסמר יסמן. אף כי יצא
 לילך שחקלקלו: מנא דמני לה
 דרמי דתמי תקנתא אחלה כל
 שכן אנדרים דלא שכי: דאורייתא
 היא. ואמאי לא קרי לה דת משה:
 אורה. מדעדין לה הכי ללוול
 מדה כנגד מדה כמו ששמה להנחות
 על צועלה מכלל דאסור. אי' מדכתיב
 ופרע מכלל דהוא שעתא לאו פרועה
 הוה שמע מינה אין דרך בנות ישראל
 ללכת פרועות ראש וכן עיקר:
 קלתה

וּשְׁלֹא תִשְׁאֵל נָפֶה וּבִכְרָה וּרְיָחִים וַתִּגְדֹּל וּשְׁלֹא תִתְּנֶנּוּ
שֶׁלֹא בִכְתוּבָה מִפְּנֵי שִׁמְשׁוּיָתוֹ שֶׁם רַע בִּשְׂכִינּוֹ: **מ**ת
בִּכְתוּבָה הַעֲבֹרֶת עַל דֵּת מֹשֶׁה וִיהוּדִית וְאִיזוּ הָיָה דָרֵר
מִעוֹשֶׁר וּמִשְׁמַשְׁתּוֹ נָדָה וְלֹא קִרְצָה לָה חִלָּה וְנוֹדֶרֶת
דֵּת יְהוּדִית יוֹצֵאָה וּרְאֵשָׁה פְּרוּעַ וְזוּוּה בִּשּׁוֹק וּמִדֹּבֵר
שְׂאוּל אֹמֵר אֶף הַמִּקְלָלִת יוֹלְדֵיו בִּפְנֵי רַבִּי טַרְפוֹן אוֹנֵן
קוֹלָנִית לִבְשֵׁהָיָא מִדְּבַרֵּת בַּתּוֹךְ בֵּיתָה וּשְׂכִינְיָה שׁוֹמְעֵי
שְׂאִינוּ מִעוֹשֶׁר: הִכִּי דְמִי אִי דִידַע נִפְרוּשׁ אִי דֵלָא יְהִי
דְאַמְרָה לִיה פְּלוֹנִי ^אכֵּהָן תִּיקֵן לִי אֶת הַכְּרִי וְאוֹזִיל שִׁי
וּמִשְׁמַשְׁתּוֹ נָדָה: הִכִּי דְמִי אִי דִידַע בַּה נִפְרוּשׁ אִי דֵלָא
חִינָנָא בַר כְּהֵנָא אִמְרֵ שְׂמוּאֵל מִנֵּן לְנָדָה שְׁסוּפֶרֶת לִי
לָה שְׁבַעֲת יָמִים לָה לַעֲצֻמָּה לֹא צְרִיכָא דְאַמְרָה לִי
אֶת הָדֵם וְאוֹל שִׁיִּלְיָה וְאַשְׁתַּכַּח שִׁקְרָא וְאִיבֵעִית אִימֵן
רַב יְהוּדָה ^בהוֹחֲזָקָה נָדָה בִּשְׂכִינּוּתָיָה בַּעֲלָה לֹקָה
קִרְצָה לָה חִלָּה: הִכִּי דְמִי אִי דִידַע נִפְרוּשׁ אִי דֵלָא יְהִי
דְאַמְרָה לִיה פְּלוֹנִי גְבַל תִּיקֵן לִי אֶת הָעִיסָה וְאוֹזִיל שִׁי
וְנוֹדֶרֶת וְאִינָה מְקִיִּימָת: ^גדְאַמֵּר מַר בַּעֲזָן נִדְרִים בְּנֵי
תַתָּן אֶת פִּיךָ לְחִטָּא אֶת בִּשְׂרֹךְ וּגְזָ' וְאִיזוּ הֵן מַעֲיָה
אוֹמֵר בְּנֵי וּבְנוֹתֵי ^דרַב נַחֲמָן אִמְרֵ מַהֲכָא ^הלְשׁוֹא הַכִּי
כָּל הַיּוֹדֵעַ כֹּאשְׁתּוֹ שְׁנוֹדֶרֶת וְאִינָה מְקִיִּימָת יַחֲזוֹר וְיִידְרִינָה
בְּפִנּוּי וַיִּפֹּר לָה אִמְרוּ לוֹ ^ואֵין אָדָם דֵּר עִם נַחֲשׁ ^זבְּכַפִּיפָה
חִלָּה יַחֲזוֹר וַיִּפְרִישׁ אַחֲרֵיהָ אִמְרוּ לוֹ אֵין אָדָם דֵּר עִם נַחֲשׁ
אֶחָד אֲבָל הָאֵ זִימְנִן דְּמַקְרִי וְאֲכִיל: וְאִיזוּהִי דֵת יְהוּדִית
דְּכֹתִיב ^חוֹפֵרֵ אֶת רֹאשׁ הָאִשָּׁה וַתֵּנָא דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעֲלָא

חזק מפני שנדרתי כשטח: אמר ר"כ הדרי' את אשתו שלא תשאל ולא תשאל נפה
 ר' יוחנן ברי' ר' חנני' ש"ר בשביעיתו וכן היא שנדרה שלא תשאל ולא תשאל נפה
 ר' בריה נאם לבנת תצא שלל בכחביתו שמיאשו ש"ר שביעיו. (לפי המקנה)
 שבהעל' כולל להפך כגון שנדרה שלא לשטע ספר' ו' נדרה ו' תתקטב בכוסים' ו' ושטע
 כן שניה כאלו הדירה והוא ויוצא' ו' תתקב. אבל א' נדרה וא' נדרים שאינ' ע'
 נאם אלמ' ויוצא' כאלו שאכל' ו' לבית הפתח ו' שלא תשאל ולא תשאל נפה וכבר
 נאם אלמ' ויוצא' כאלו שאכל' כולל הפתח ו' תנא אצבע כן שניה ותצא כן
 עיני' נפש כגון שאמרה שמיאשו' אסור' על' כקנה וא' יאסור' על' פירות העולם' על' כקנה
 וא' האכל' א' אשה' כן ו' ושטע' העל' וקיים' לה' ויצא' ו' תתקב' דין' ו' תלחיהו
 נפש ו' נפש' על' שבהעל' כולל הפתח: **מנא'** ואלו יוצאות שלל בכחביתו תעורב' על' ו'

המדיר פרק שביעי כתובות

הַמְדִיר אֶת אִשְׁתּוֹ שֶׁלֹא תִשָּׂא ב'ו'. תִּמְנָה דַּעַל כִּרְכָךְ לֹא מִיִּירִי
הִכָּא בְּגִדְרָה הִיא וְקִיִּים לֶה הוּא דִּהָא קִמְנִי קִיפָא וְכֵן
הִיא שְׂגִדְרָה וְאִיהּ לֹא מִנֵּי לְאִדְרוּהּ אִל"כ תִּלְנָה בְּתַשְׁמִישׁ וְאִל"כ לְשִׁמּוּלֵא
נִמָּה וְיִזְיֵא לְאַלְתֵּר וּתִשָּׂא וְיִתְאַסֵּר לְבִיָּה שְׂמַת אַחַת וְי"ל לְעִלּוּלֵא
שֶׁלֹא תִלְנָה בְּתַשְׁמִישׁ אִלָּא כְּגוֹן שֶׁאִסָּר

על עֲלָמוּ הַנֶּחֱסֵה שֶׁלֹּא הָיָה יְכוּלָה
בְּצִיּוֹל זֶה לִשְׁאֹל וְלֹא מִשְׁאִיל שֶׁאִסֵּר
הַנֶּחֱסֵה לְכַוֵּן שֶׁלֹּא תֻּכַּל לְהַשְׁאִילֵם:
אי דִּידַע נִפְרֹשׁ. תִּמְנָה לְלוּקְמָה
כְּגוֹן דִּידַע וּפְרָשָׁה אֲבָל הָיָה
הַיֵּתָה רְצוּהָ לְהַאֲכִילוֹ שֶׁלֹּא הַיֵּתָה
סְבִירָה שֶׁהִיא יוֹדַע וְאוֹמֵר ר"י
דִּמְאִילִיתוֹ מִשְׁמַע שֶׁהִאֲכִילִיתוֹ וּמִזְדַּקֵּק
הַיֵּחָךְ הִאֲכִילִיתוֹ וּמִיּוֹ קֶשֶׁה דְּלִידִיק
נָמִי הִכִּי אֲוֹלָה קִוְּיָה לֵּה חֲלָה וְנִרְאָה
לְרִשְׁבִּי"א דִּמְנָה שֶׁרְצָתָה לְהַאֲכִילוֹ אִינֵה
יֹאשָׁה בָּלָא כְּתוּבָה לִידְכוּלָה לְיוֹמֵר
מִשְׁחָקָה הִיִּיתִי וְאֵם הִיִּיתִי בָּלָא לְכִחוּל
הִיִּיתִי מוֹנַעַת אוֹתָךְ:

פְּלוּנִי כְּהֵן תִּיקֵן בּוֹ. הִיָּה יוֹסֵף לְנוֹמֵר לְחִכָּה עֲדִים שֶׁהֶאֱכִילָנוּ לְדַבֵּר שֶׁאִינוּ מְעוֹשֵׁר אֲלָא לֹא שָׂכִיחַ: **אִי** דְּרָא יִדְעָ נִסְמוּךְ עֵינָיו. הֵכָּא לֹא מִנֵּי לֶאֱסָשׁוּי אִי לֵדָא יְדַע מִנָּה עֵדָה כְּדַפְרִיךְ לְעֵילִי שֶׁהִיא יְכוּלָה לַעֲשֶׂה שְׂרָאה גְּזִידָה אַחֲרֵי כֵן מְלוֹכְלִים צִדָּם לְהֵכִי פִרְיָן נִסְמוּךְ עֵילוֹה שֶׁאֲזֻמְרַת שְׁנִתְכַּלְכוּ לֵה מְמֻקְסוֹס אַחֲרֵי: **וּסְפִרְהָ** לֵה עֲצֻמָּתָ. וְאִתְּ

בר חנה אמר רבי
שמונה אמר רב כהנא
שלא תשאל ושלא
תחכים ותנור וציצי ויתן
רע בשכינותה תניא
אשתו שלא תשאל
כברה ריחים ותנור
ני שמשיהא שם רע
שנדרה שלא תשאל
רעים נאים לבניו תצא
ו'ואלו יוצאות שלא
משה מאכילתו שאינו
אינה מקיימת ואיזהו
ת עם כל אדם אבא
אף הקולנית ואיזהו
גמ' מ'מאכילתו
מנא ידע לא צריכא
יה ואשתכח שיקרא:
ע נסמוד עילוה דא"ר
נצמה שנאמר וספרה
פלוני חכם מיהר לי
כדרך יהודה דאמר
יה משום נדה: ולא
מנא ידע לא צריכא
יה ואשתכח שיקרא:
מתים שנאמר א'אל

ה' ידיו של אדם הוי
את בניכם לשוא על עסקי שוא תניא היה ר"מ אומר
דירנה במאי מתקן לה אלא יחזור ויקנישנה כדי שתדור
יא היה ר' יהודה אומר כל היודע באשתו שאינה קוצה לו
ככפיפה מאן דמתני לה אהא כ"ש אהך אבל מאן דמתני
ת יוצאה וראשה פרוץ: ראשה פרוץ דאורייתא היא
זהרה לבנות ישראל שלא יצאו בפרוע ראש דאורייתא
קלטה

א"פ שמקיימת מוציאה בלא כתובה מפני שאומר אי אפשר באשה נדרתה א"נ יש להבעה
דאיתה מקיימתה לא לאו הכי לא מצו מפיה לה דמצי מפיה לה ואי לא מפרה לה לאו נות
באותו ג' נדרים ונמצאו עליה נדרים נתן ומושבן שאין איבה מיפר בקודמיהם הן נדרה והן
ואז לא הפר לה הוה נתן אצבע בין שניה. וק' ל' בעל נמי אם נדר ואינו מקיים ויוציא
ועוד קובר את אשתו וכתוב ואם אין לך לשלם למה יקח משכבך מתחתך ונ"ל דכ"ש הוא
דינה מזה שראו לינתן לה ותשעבר על בעת כשנאמר קנסתה לה ורצתה שלא כתובה כ'
דינה ומתשעבר לה נתון לה ויוציא יתן כתובה כו' אם מאכילה דברים האסורים ואי
אשתו לתבע גירושין ממנו ויוציא יתן כתובה: ואיזה דא יהודית יוצאה וראשה פרוט
שנאסרה והגותו בן דרך גניבתה. ראשה פרט דאוריתא היא דכתבי פרט דאין האשה והן
היון כפריתא הראש מנצחית ופרט אלמא דהשתת לא היה פרט אלא כו' כטסה עוששה

עין משפט
נר מצוה

י"ז א מ"י פ"ג מהלכות
אישות הלכה י"ז טו"ש"ע
י"ד סימן תג סעיף י' בהג"ה:
י"ח ב מ"י פ"ג שם הל' יג
טור י"ד סימן רלה
וטו"ש"ע אה"ע סימן עד
סעיף ו:

י א ג ד ה מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת
 ה וסמג שם טוש"ע י"ד
 ס רלג סעף ד:
כ ו מ"ו פ"ג שם הלכה י
 טוש"ע שם סעף ה:
כא ז ח מ"ו פכ"ד מהל'
 ארסות הל' י יא סמג
 עשין מה טוש"ע אה"ע ס'
 קטו סעף א:
כב ט מ"ז פ"א מהל'
 איסורי ביאה הלכה כג
 טוש"ע שם סעף ב:

מוסף רע"י

דספד יספדוניה. כלומ
יספד לאנשי כי ימי
יספדון ליה, וסיעו וסמי עס
אל לב, וסיעו לעשות עס
אחרים כדי שסזכר ויעשה לו
כמו כן (דברים 29). והזקוקה
גדה בשבטיותיה. שאלו
סעמוטס שסזכר היום אחרים
מלונסמס גנדי נדומס (קדושין
9). אל תחת את פיר.
נזיר, לחסתי את בשרך.
למז תכין ציץ (שבת 27).
על עסקי שרא. שסקרו
גנדיהס דמזי לקצועס (שם).
ככפייה. צון קופס אחר
(לקמן 19).

תוספות רי"ד (המשך)

משה ויהודית איהו אה
משה מאכלתו איהו מעשר
ומשכשחו דל איהו קנה
לחל נורדת ואנה מקבלת
וראיה חות דת יהודית רצאה
חורפתו רופתו ורופתו שוב
ומורבת ע על אדם אנה
לחל אומר אנה מקבלת
וילדיו בפניו ר"ש אומר אנה
הקולנית איהו קולנית ל
שכרבתו כחן ורופתו ורופתו
שומעין את קולה: מאכלתו
איהו מעשר. היכי דל
לחל פורשו אנה דל
ידע מנא ידע ל"צ דא"ל
ל' תקין ל' הכי ואנה
ושיללי ואשתתח שקרא:
ומשכשחו דל איהו קנה
לפורשו דל איהו קנה
לחל דל ר"ש אומר
מנן לנה סופרת לעצמה
שפאר וספרה לנה לעצמה
ל' ויהי נא לכלל לנה
מטאה אני וסחרה אני ל' צ
ל' חכם סחר ל' אנה
הום אלו ושיללי ואשתתח
שקרא ואבני' דר"ש
ל' חכם סחר ל' אנה
שכשחיהו בעלה חוקר עליה
משום דהי' אנה הורו
בו לאחר ששחיהו ומתני'
משכחל לה לרחל תמישי'
חוריהו שכנתה שחוקה
ל' חכם סחר ל' אנה
נרות ולבעלה אמרה סחרה
אני: אנה ל' איהו קנה לה
ל' חכם סחר ל' אנה

ידע מנא ידע ל"צ ואל"פ
תיקן לי את העיסה ואזל
ושייליה ואשתכח שקרא:
ונודרת ואינה מקיימת דאמר
מר בעון נדרים בניס מתים
פי' ומתני' בשאר נדרים שא"י
להוציאה בלא כתובה עליהן
ואע"פ שאינו מוציאה בשביל
הנדרים אם אינה מקיימת
מוציאה בלא כתובה אבל ג'
נדרים דתנו לקמן בפירוש

גם באותן ג' נדרים וטעמא
אצבע בין שיניה דהא אפילו
ו לא משום דמצי מיפר לה
יתן כתובה שקובר את בניו
השתא האשה שהיא מפסדת
בעל דלא מפסיד מידי אלא
או נבילות וטרופות שתוכל
דבר שאין בו איסור אלא
דכי ר"י אזהרה לבנ"י שלא
כן כדי לגולה אלמא ניוול